

Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. mevrouw O.C. Tellegen
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Plaats/datum:
Utrecht, 8 februari 2019

Kenmerk:
2019-171335/AVH

Onderwerp:
AO overgang po-vo 13 februari a.s.

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie Onderwijs,

Op woensdag 13 februari aanstaande staat het Algemeen Overleg overgang po-vo op de agenda van de Tweede Kamer. Middels deze brief neemt de PO-Raad u graag mee in haar [standpunt](#) rondom de overgang van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs. Dit standpunt is tot stand gekomen na intensief overleg met het onderwijsveld, stakeholders en andere deskundigen. De leden van de PO-Raad hebben er op de Algemene Ledenvergadering (ALV) van november 2018 unaniem mee ingestemd. Gezien het feit dat uw Kamer spreekt over de overgang po-vo en de aankomende evaluatie van het Toetsbesluit PO later dit voorjaar, delen wij dit standpunt graag met u. Teneinde, omdat alle leerlingen gelijke kansen verdienen in het onderwijs waarbinnen iedere leerling zijn of haar talenten optimaal kan ontplooiën.

Ons standpunt kenmerkt zich door een korte termijn en een lange termijn visie. Quick fixes binnen het bestaande systeem om op korte termijn meer gelijke kansen voor alle kinderen te realiseren, gaan gepaard met een visie op de lange termijn voor een duurzame verbetering van ons onderwijssysteem.

Korte termijn

De uitkomst van de eindtoets dient een serieuze factor te zijn in het professioneel oordeel van een school (het schooladvies). Het primair onderwijs heeft na jaren ervaring met een leerling een gedegen beeld opgebouwd van een leerling, maar een zelf respecterend professional neemt hierin ook een objectief gegeven mee. De huidige systematiek van heroverwegen en bijstellen nadat het schooladvies al is verstrekt, leidt tot een te willekeurig effect m.b.t. wie profiteert van deze werkwijze.

Onderzoek laat zien dat dit veelal kinderen van hoogopgeleide ouders zijn.¹ De PO-Raad pleit er daarom voor het toetsadvies mee te nemen in het schooladvies. Zoals ook een medisch specialist in zijn oordeel niet alleen afgaat op zijn eigen kennis en kunde, maar naast zijn observatie ook de röntgenfoto gebruikt om zijn professionele oordeel te geven. Hiervoor moet het afnamemoment naar voren, zodat het voorafgaand aan het schooladvies bekend is. Zodoende speelt de toets daadwerkelijk een rol bij de totstandkoming van het professioneel oordeel voor alle leerlingen. De leden van de VO-raad hebben eveneens in hun ALV uitgesproken dat het schooladvies gebaseerd zou moeten zijn op alle informatie, ook op de eindtoets.

Kenmerkend voor de procedure sinds 2014 is dat het schooladvies leidend is voor toelating in het voortgezet onderwijs. Het voortgezet onderwijs mag geen andere informatie opvragen voor de beslissing om een kind toe te laten. Deze wetgeving heeft het primair onderwijs in positie gebracht en wordt gezien als een goede ontwikkeling, omdat een goed schooladvies recht doet aan alle kennis die de school heeft over de leerling. Daarom moet het schooladvies leidend blijven. Maar, omdat de kanselijkheid van leerlingen onder druk staat doordat kinderen van hoger opgeleide ouders meer profiteren van het huidige systeem pleit de PO-Raad ervoor om de score op de eindtoets direct mee te laten wegen in het definitieve schooladvies. Scholen betrekken de toets dus bij het professionele oordeel en zij bepalen zelf de positie die de toets inneemt in dat oordeel zodat het bijdraagt aan gelijke kansen voor ieder kind.

De primaire functie van de eindtoets is én blijft daarmee een tweede onafhankelijk advies. Daarnaast kent de toets nog enkele secundaire functies, zoals stelselpeilingen Taal en Rekenen en het kwaliteitsoordeel van de Inspectie. Die laatste leidt in de huidige praktijk te vaak tot perverse effecten. Drie keer eindopbrengsten onder de ondergrens leiden nu nog tot een onvoldoende op schoolniveau. Dat maakt dat scholen gaan sturen op een schoolgemiddelde ter voorkoming van een negatief oordeel vanuit de Inspectie van het Onderwijs. Dit kan worden voorkomen als eindopbrengsten niet langer sterk verdisconteerd zijn in het oordeel over de kwaliteit van de school. De PO-Raad bepleit daarom dat de beoordeling van eindopbrengsten op schoolniveau moeten worden beperkt tot een kwaliteitsindicator voor de Inspectie van het Onderwijs, maar dat de beoordeling plaatsvindt op het daadwerkelijk functioneren van de school.

Tenslotte heeft de PO-Raad grote zorgen rondom de kwaliteitsverschillen tussen de verschillende eindtoetsen. Het gaat hierbij om de zogenoemde psychometrische kwaliteit die ook door de Expertgroep toetsen PO wordt bevestigd. De PO-Raad pleit voor betere regelgeving en centrale sturing t.a.v. die kwaliteit, zodat deze verder wordt verhoogd. De verschillende eindtoetsen kunnen dan beter worden vergeleken terwijl de toetsen zelf wel hun eigen karakter houden. Die vergelijkbaarheid is van groot belang om kinderen een goed schooladvies te kunnen geven. Nu hangen kansen van kinderen af van welke toets ze maken. De vrijheid voor scholen om zelf een toets te kunnen kiezen die past bij hun visie, is voor scholen overigens een groot goed. De PO-Raad wil die vrijheid behouden.

Deze onderlinge vergelijkbaarheid is ook van belang voor de monitoring van de kwaliteit van Taal en Rekenen op stelselniveau. De maatschappij heeft het recht om te zien of het onderwijs op de instrumentele vakken de gewenste kwaliteit levert. Middels psychometrisch goed vergelijkbare eindtoetsen kan de kwaliteit op stelselniveau in kaart worden gebracht zonder dat het onderwijs wordt belast met extra (jaarlijkse) peilingen, die de bevraginglast vergroten.

¹ Inspectie van het Onderwijs (2018). De Staat van het Onderwijs. 11 april 2018. Geraadpleegd op 31 januari 2019
<https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/rapporten/2018/04/11/rapport-de-staat-van-het-onderwijs>

In ons [volledige standpunt](#) vindt u zowel meer verdieping als verantwoording voor onze eerdere korte termijnstandpunten.

Lange termijn

Om er voor te zorgen dat al onze leerlingen zich van 0 tot 18 jaar optimaal kunnen ontwikkelen in een vloeiende onderwijsloopbaan is meer nodig. Dat vraagt inzet en samenwerking van vele partijen op lokaal, regionaal en nationaal niveau. De PO-Raad wil daar de komende jaren een sterke agenda op gaan bouwen. De PO-Raad wil zich hard maken voor een brede basisvoorziening voor kinderen van 0 tot 4 jaar. Een vloeiende schoolloopbaan, een einde aan vroegselectie en ook op latere leeftijd kinderen passend bij hun ontwikkeling meer kansen bieden tot op- en afstromen en het stapelen van opleidingen, uitgestelde keuzes enzovoorts. Dit alles om meer gelijke kansen voor alle kinderen te realiseren.

Dat vraagt een fundamentele kijk op de vormgeving van ons onderwijs, rol van de professionals, de ruimte en inrichting van ons stelsel, het toezicht op het onderwijs en de wetgeving op de verschillende sectoren. Ook de VO-raad is van mening dat er meer flexibilisering nodig is in zowel de overgang van po naar vo als binnen het vo zelf. Gezamenlijk delen wij de lange termijn ambitie om te komen tot één wet op het funderend onderwijs als startschot voor een integrale benadering van het onderwijssysteem.

Om al het eerdergenoemde te bewerkstelligen, heeft de PO-Raad een advies geschreven. In dit advies wordt allereerst benadrukt wat de sector ook zelf staat te doen. De PO-Raad ziet hierin dan ook een rol voor zichzelf om samen met haar leden en hun scholen vorm en inhoud te geven aan deze ontwikkeling. Dit vraagt ook om lange termijn commitment en een lange termijn visie vanuit de politiek. De inhoudelijke verantwoording kunt u vinden in ons eerder genoemde [sectoraal standpunt](#).

Kort samengevat pleit de PO-Raad voor:

- Het naar voren halen van de eindtoets, zodat het onderdeel wordt van het schooladvies
- Het schooladvies blijft leidend voor de toelating VO
- Het enkel benutten van eindtoets gemiddelden als indicatoren voor kwaliteit door de Inspectie van het Onderwijs
- Betere regelgeving en centrale sturing ter verhoging van de kwaliteit én vergelijkbaarheid van de verschillende eindtoetsen.

De PO-Raad hoopt dat de Kamer met aandacht ons sectoraal standpunt tot zich neemt en dat zij ons standpunt zal benutten ter voorbereiding op het AO van 13 februari a.s. en overige debatten in de nabije toekomst.

De vicevoorzitter van de PO-Raad,

Anko van Hoepen